

Irányelvek

Bérlőközösségek létrehozása

A lakásügyi jogszabályok lehetőséget nyújtanak arra, hogy a bérlők — írásbeli megállapodás alapján — a lakbér elengedésének vagy mérséklésének ellenében a bérbeadót terhelő kötelezettségeket részben vagy egészben magukra vállalják. Számos központi fűtéses épületben már több éve eredményesen működnek azok a lakóközösségek, amelyek a házközelőség helyett gondoskodnak a központi fűtésű kazánok üzemeltetéséről, a fűtő foglalkoztatásáról, a tüzelőanyag beszerzéséről és egyéb hasonlókról. Úgy látják, hogy közvetlen érdekelttség alapján, az ingatlankezelő szervezet kivételével rugalmasabban, gyorsabban intézhetik ezeket az ügyeket. Fontos társadalmi érdek, hogy további segítséget, lehetőséget kapjanak a bérlők lakói ahhoz, hogy átvállalják és maguk szervezzék meg a lakóház karbantartásának és üzemeltetésének egyéb feladatait is, s ehhez rendelkezzenek a lakbér arányos részével. Erősítsék a társadalmi ellenőrzést is a lakóházkezelésben és -fenntartásban. E munkák szervezését, lebonyolítását egyik formája lehet a bérlőközösség. Létrehozásának és működésének lehetséges módjairól és követelményeiről együttes irányelveket dolgozott ki az Építészeti és Városfejlesztési Minisztérium és a Pénzügyminisztérium. Ez az útmutatás most jelent meg az Építésügyi Értesítő 28. számában.

Alapvető cél, hogy a bérlőközösségek közreműködésével fejlesszék a lakóházkezelést és -fenntartást, gyorsabban és gondosabban végezzék a javítási munkákat, s fokozott ellenőrzéssel ösztönözzék a jobb minőségű és takarékosabb munkára, az indokolatlan többletköltségek és pazarlás megszüntetésére. Célszerű, hogy a bérlőközösségek több fozkozatot — lehetőségeik és a feltételek függvényében — kössenek megállapodást a házközelőséggel a különböző bérbeadói feladatok átvállalásáról. A kelendő tapaszlatok összegyűjtése érdekében indokolt az is, hogy a lakberek rendezésével összhangban a jövő év közepétől — egyelőre kísérletként — alakítsanak bérlőközösségeket, s a tapasztalatok alapján dolgozzák ki a kölcsönösen előnyös és legmegfelelőbb megoldások helyi szabályait, rendjét.

A bérlőközösség megalakításánál a helyi körülményekhez kell igazodni, tehát figyelembe venni az épület, a lakásállomány állapotát, felszereltségét, a kialakult kezelési rendszert és a bérlők igényeit. Ezért az új vagy a felújított épületeknek szervezzenek beriokeozosséget a lakok önkéntes elnatarozása alapján. Jó az, ha valamennyi lakó bélep a bérlőközösségbe, de megalakítatja azt a bérlők egy része is, s nincs szükség valamennyi lakó hozzájárulására. A bérlőközösség tagjai tulajdonképpen társasági szerződést kötnek, s aki ebben nem vesz részt, arra nem vonatkoznak a bérlőközösség intézkedései. A bérlőközösségnek többféle formája és feladatköre lehet, amelyet maguk a szerződő felek választanak és határoznak meg. A bérlőközösség első fokozata a különböző ellenőrzési feladatok ellátása, amely kiterjedhet arra, hogy a bérbeadó a jogszabályi előírásoknak megfelelően gondoskodik-e az épület karbantartásáról, a központi berendezések üzemképességéről, a takarításról, a ház megvilágításáról stb. A tapasztalatokról, hiányosságokról tájékoztatják a házközelőséget vagy az ingatlankezelő szervezetet, a szükséges intézkedések elmaradása esetén pedig a tanácsot. Az ilyen bérlőközösség lényegében társadalmi munkában látja el az ellenőrzést, s anyagi eszközökkel nem rendelkezik. Második alapformája szerint a bérlőközösség meghatározott üzemeltetési feladatok lát el, mint az épület és a közös helyiségek takarítása, járdatisztítás, szeméttöszeggyűjtés, felvonókezelés, kertgondozás, központi fűtés és melegvízszolgáltatás, kapunyitás, világítás be- és kikapcsolása stb. Ilyen bérlőközösség létrehozása akkor célszerű, ha tagjainak képzettsége, foglalkozása e munkák elvégzésére kellő lehetőséget ad, bár mód nyílik arra, hogy a bérlőközösségekbe nem tartozó személyekkel vagy más szervezettel is megállapodjon bizonyos munkák elvégzésében. E munkák ellátásánál — akárcsak a további feltehető bérlőközösségek esetén — már kellő anyagi fedezettel rendelkezik a házközelőséggel kötött szerződés alapján.

A harmadik alapforma a karbantartási feladatokat ellátó bérlőközösség, amely egyebek között vállalja, hogy gondoskodik a külső közös helyiségeket határoló falak javításáról, festéséről, az ablakok, ajtók mázolásáról, a kaputelefon, a házi-áramlási hálózat, a víz-, a csatorna és gázvezetékek, a központi fűtés és melegvízszolgáltató berendezések stb. karbantartásáról és javításáról. Távlatban a több éves gyakorlat lehetővé teszi, hogy megalakuljon a bérlőközösség legmagasabb szintű formája, amely lényegében beruházóként eljárva, az épületfelújítási munkák előkészítését, megrendelését és ellenőrzését bonyolítja le az ingatlankezelő szervezettől kapott anyagi eszközök felhasználásával.

A bérlőközösség a négyféle alapformából és feladatkörből a számára legkedvezőbbet választhatja ki, s a változatokat a helyi körülményeknek megfelelően kombinálhat is alkalmazhat. A bérlőközösség tagjai az egymás közötti jogviszonyt társasági szerződésben szabályozzák, amely lehet polgári jogi társaság vagy gazdasági munkaközösség is. Az önálló gazdálkodás anyagi és egyéb feltételeiről, az elszámolás módjáról pedig az ingatlankezelő szervezettel kötnek megállapodást, amelyben részletesen rögzítik mindkét fél jogait és kötelezettségeit. Különösen fontos, hogy egyértelműen határozzák meg az átvállalt kezelési és karbantartási feladatokkal arányos lakbérlelengedést vagy egyéb anyagi eszköz mértékét. Ezért célszerű, hogy az általában felmerülő költség-fényezőket vállalati normagyűjteménybe foglalják. A bérlőközösség érdekelt abban, hogy saját ügyeit közzé megelégedésre és megbízhatóan intézze, jobban óvja, gondozza az épületet. Emellett anyagi haszonra is szert tehet, ha a költségnormatívákban előírtanvottnál jobban gazdálkodik az anyagi eszközökkel, mert az így megtakarított összeggel maga rendelkezik, amit a lakbér további csökkentésére vagy egyéb célra használhat fel.

Kiállítás és tudományos ülés (1867—1918) című kiállítást. A tárlathoz kapcsolódva a múzeum dísztermében tudományos ülést rendez a Magyar Gyógyszerészeti Társaság és a Magyar Orvostörténelmi Társaság gyógyszer-történelmi szakosztálya. A programban öt előadás hangzik el. *Barcsay István* (gyógyszertári központ, Szeged) Régi Csongrád megyei patikák és patikusok; *T. Knotik Márta* (Móra Ferenc Múzeum, Szeged) Szegedi gyógyszerterek archív felvételei; *dr. Rádóczy Gyula* (Simmelweis Orvostörténelmi Múzeum, Budapest) Szegedi gyógyszer-történelmi szükségpénzek; *dr. Háznagy András* (SZOTE gyógyszerésztudományi kar, Szeged) A magyar gyógyszerészet XX. századi gyarapodásának két szegedi tényezőjéről és Rákóczi Gyula Csongrád megyei gyógyszerészetének múltja és jelene címmel tart előadást.

Kiállítás és tudományos ülés (1867—1918) című kiállítást. A tárlathoz kapcsolódva a múzeum dísztermében tudományos ülést rendez a Magyar Gyógyszerészeti Társaság és a Magyar Orvostörténelmi Társaság gyógyszer-történelmi szakosztálya. A programban öt előadás hangzik el. *Barcsay István* (gyógyszertári központ, Szeged) Régi Csongrád megyei patikák és patikusok; *T. Knotik Márta* (Móra Ferenc Múzeum, Szeged) Szegedi gyógyszerterek archív felvételei; *dr. Rádóczy Gyula* (Simmelweis Orvostörténelmi Múzeum, Budapest) Szegedi gyógyszer-történelmi szükségpénzek; *dr. Háznagy András* (SZOTE gyógyszerésztudományi kar, Szeged) A magyar gyógyszerészet XX. századi gyarapodásának két szegedi tényezőjéről és Rákóczi Gyula Csongrád megyei gyógyszerészetének múltja és jelene címmel tart előadást.

Kvarcórák fűzőkben

Elítélték a csempészeket

Két jugoszláv óracsempész fölött ítélezett csütörtökön a győri megyei bíróság, Jovanovic Svetlana és Ilija Zivanka jugoszláv állampolgárok (salakovaci lakosok) az idei nyáron alaposan felpakoltak kvarcórából Bécsben.

A 30 éves Jovanovic Svetlana több mint 700 darabot vásárolt kedvező áron. A gondot csak az okozta, hogyan tudja ezt a 700 órát Magyarországon át Jugoszláviába csempészni. Az 59 éves Ilija Zivankával összebeszélve gumi fűzőkben rejtették el az órákat, és azokat testükre erősítve, egy alkalmi kocsihoz Helyeshalomnál léptek Magyarországra területére. Nem volt nehéz észrevenni, hogy a két utas ugyancsak nehezen mozog, le is lepleződtek pillanatok alatt.

Az órákat — melyek bel-földi értéke 423 ezer 900 forint volt — a magyar hatóságok elkobozták. Jovanovic Svetlanát 5 hónapi, börtönben letöltendő szabadságvesztésre ítélte a bíróság, míg segítőjének, Ilija Zivankának hateraz forint pénzbüntetést kell fizetnie. Mindkét csempészt — az előbbi büntetésének letöltése után — kiutasítják az országból. Az ítélet jogerős.

Kiállítás és tudományos ülés (1867—1918) című kiállítást. A tárlathoz kapcsolódva a múzeum dísztermében tudományos ülést rendez a Magyar Gyógyszerészeti Társaság és a Magyar Orvostörténelmi Társaság gyógyszer-történelmi szakosztálya. A programban öt előadás hangzik el. *Barcsay István* (gyógyszertári központ, Szeged) Régi Csongrád megyei patikák és patikusok; *T. Knotik Márta* (Móra Ferenc Múzeum, Szeged) Szegedi gyógyszerterek archív felvételei; *dr. Rádóczy Gyula* (Simmelweis Orvostörténelmi Múzeum, Budapest) Szegedi gyógyszer-történelmi szükségpénzek; *dr. Háznagy András* (SZOTE gyógyszerésztudományi kar, Szeged) A magyar gyógyszerészet XX. századi gyarapodásának két szegedi tényezőjéről és Rákóczi Gyula Csongrád megyei gyógyszerészetének múltja és jelene címmel tart előadást.

Rugalmasabb konfekcióipar

Csütörtökön Székesfehérvárott, az országos textilipari tanácskozáson jelentették be, hogy a hazai ruhagyárak „Modex” néven önálló export-import ioggal rendelkező kereskedelmi közös vállalatot alapítottak. Ez az eddiginél közvetlenebb export-érdekelttséget, a változó igények rugalmasabb követését eredményezheti, ugyanakkor a hazai ruhagyárak közötti jobb együttműködést, gyorsabb és tervszerűbb gazdasági döntéseket is feltételez.

A hazai konfekcióipar egyik legnagyobb vállalata, a Vörös Október Ruhagyár péld-

dál dinamikusn növelte exporttevékenységét. Az idén több mint egymillió öltönyt gyárt, amelynek 55 százaléka tőkésexportra készül. A tizenegy vidéki ízem összesen 7,5 millió dollár illetve 6 millió rubel értékben szállít öltönyöket külföldi megrendelésre, s bár az export nagy része barmunka, lassan emelkedik a hazai alapanyagokból készülő öltönyök aránya is. A tanácskozáson beszámoltak arról, hogy a hazai szövőipar és a ruhagyárak között is mind gyakoribb a közvetlen együttműködés.

Színház az egész világ

Elszaladt két hónap, ahogy kihunytak a szabad-téri fényei. S bár még friss szippantásra, a szezonzáró előadások tájékan elkészült a gyorsmétel, mint rendesen máskor (lapunk is beszámolt róla), a végső összegezést csak most hozta a posta. Lényeges különbség a két jelentés között persze nincs. Részletesebbek az adatok, szerte-ágarzóbb az elemzés. Néhány kitételéhez azonban érdemes közelebb jönni — igazán nem az ünneprontás vészterhes lépteivel, inkább sásszézva el-elmedítálya.

Mindjárt az első mondat-hoz, ahonnan a hely szellemének gölemkisértete riaszt. „A hazánkban fellelhető fesztiválok rengetegében a program gazdagságával, sokrétűségével és tömegvonzásával változatlanul vezető helyen áll a szegedi ünnepek hetek rendezvénysorozata.” Túl azon, hogy e tetszetős mondat il-lenek még mondjuk a budapesti művészeti hetekre (ha nem arra inkább), fölrémlik benne több nyári fesztiválunk önmagát ajánló programfüzetének hasonlóan kizárólagos megnyilatkozása, hogy ilyen vagy olyan módon egyedülálló hazánkban. S ezt a fajta versengést érzem provinciálisnak. Profán melldöngetésnek, amire éppenséggel a szegedi fesztivál nem szoruj már. (Mondják mások és máshol, köszönettel nyugtázzuk.) Tudom jól persze, e lokálpatrióta lángot önvédelmi reflexek hevítik-táplálják. Amióta elszaporodtak a nyári kulturális alkalmatosságok, gyakorlati tapasztalati értékek átértékelését, túl- és alábecsülését, nivellálását, divatokhoz simuló hullámzását, s ennek nem ritkán kárvalottja a szegedi szabadtéri, midőn éppen leglényegét, hagyományápoló konok tendenciáját hajlamosak lekicsinyelni itt-ott. Mégsem hinném, hogy más módon kellene fölvenni a kesztyűt, mint tartalmas programokkal, színvonalas előadásokkal. Beszéljenek azok.

A körültekintő jelentés ugyanakkor önkritikusan tud szólni figyelmeztető jelekről. Arról például, hogy „néhányan szövé tették, az ünnepi jelleg, az igazi fesztiválhangulat az évek során túlságosan háttérbe szorult”. Hát, szó mj szó, van benne valami, bár alig hinném, hogy ezért a fesztivál illetékesekének il-lenek egyesgyedül hamut szórni a fejükre. Öszintén szólva pillanatnyilag nem is igen tudom, miként lehet „erre a jövőben nagyobb gondot fordítani” — a rendelkezésre álló anyagi-technikai bázissal. Csak

sejtem, a dolgok ilyen-éppen is összefüggnek. Maga a jelentés később kitér a „foghíjas” statisztériára, hogy elkepesztően minimális próbadijakért (amit fizethetnek) nem kapnak csoportos szereplőket, s aki folyamatában tart lépést a szegedi nyári-évadokkal, csak „somojog rajt”, ilyesmj elképzelhetetlen volt a hőskorban; de hát az úgynevezett „igazi fesztiválhangulat háttérbe szorulása” effajta mitessze-keren virit igazán.

A lokális közszellem-közhangulat iránytűjén állított ugyanis az idő. Természetesen fásultság éppúgy közrejátszik ebben, mint a profi figyelem lazulása. Hogy például „a fesztivál idején csak elvétve találkozni plakátokkal”, idézem újfent a jelentést,

És színész benne Agárdi

Mármint a Gábor, Kí e legendás shakespeare-i mondat végére nem véletlenül csöppent, mint Pilátus a Credoba, vagy légy a tejföbe. Hanem? Fent emlegetett lokálpatrióta lel-künk hitelesebben elfogult mérceje gyanánt. Túl szépen szűröm? Javára iras-sék, hiszen ő val hasonló emelkedettséggel szülőföld-jéről és néhai színházáról a Film Színház Muzsikában. „Szegeden, Európa egyik legszebb terén éltem gyermekkoromat, ifjúkoromat. Játzóterem az Európa egyik legszebb tere volt; a Széchenyi tere” írja, majd föleleventi az éve-csülését, nivellálását, divatokhoz simuló hullámzását, s ennek nem ritkán kárvalottja a szegedi szabadtéri, midőn éppen leglényegét, hagyományápoló konok tendenciáját hajlamosak lekicsinyelni itt-ott. Mégsem hinném, hogy más módon kellene fölvenni a kesztyűt, mint tartalmas programokkal, színvonalas előadásokkal. Beszéljenek azok.

„Színházban és a szabadtéri játékokon szerepeltem abban a legendás Tragédia-előadásban is, amelyben Csontos volt Lucifer, Táray — Adam és Tökés Anna játszottá Evát. En Miltiádész fiaként léptem a világot jelentő deszkák-ra... Kiss Manyival a Csodábarban, mint pikolófiú találkoztam, a Peer Gyntben Kiss Ferencel játszottam... 1937-ben aztán véglegesen a színházhoz kötődtem, Sziklai Jenő, a legendás Sziklai Pipi figyelt fel rám és beiratott a színház stúdiójába, ahol a mesterséget tanultuk... A szerződésset egyszerre a társulat lett a családom. És otthonom a csodálatos szegedi színház, ahol minden este ünnepe volt a játék, a városi hajdú állt díszben a bejáratnál, és a közönség ott zsongott állandóan a színház körül, figyelték a színészeket.

Színe és visszája

de kellemetlen ellenpropaganda az is, ha reggeltől estig zuhogó esőben örök-lágon egy előadás örök-mécsesét, csak hogy ne kellen visszafizetni a jegyeket, noha a produkció művészi értékéről eleve tudható, legjobb képességeivel nincs méltányos arányban. Egyetérték a fesztivál-inté-zőbizottság elnököknek nem egyszer hangoztatott tapintatos memorandumával. Meglehet, az ünnepi hetek bejáratott menetrendje „vasutasoknak” rutinmunkává vált, kifelé azonban csak úgy szabad irányítani a forgalmat, csak úgy szabad az egészet csinálni, mintha most fognánk hozzá valamj eredeti, nagy-nagy vállalkozáshoz, elő-szór és utóljára. Elvégre „színház az egész világ”.

Minden este ünnepezték. Sziklai Jenő nemcsak jól vezette, szerette a színházat, a színészeit, még ruhát is csináltatott mindenkinek, hogy elmondhassa; ők az én színészeim!... Szegeden indult a pályám, minden léptemet meghatározza mindaz, ami itt történt velem... Nagyon reménykedem abban — bár a negyvennegyedik színházi szezon kezdtem —, hogy megérem még színészként azt az időt, amikor újra megnyílik a Szegedi Nemzeti Színház, az a patinás, régi épület, s én is jelen lehetek majd az ünnepen...

Kívánom neki (is), ne reménykedjék hiába. Nemcsak azért, mert kitűnő művész, hanem mert Szeged színházának sem akármilyen propagandistája. (Mostanság, hogy vendégjátékosokat fűrkész a színház, e vallomás tekinthető följajánlközásnak akár.) Szép szavainak szigetén azonban különös sorokat is találtam. „Csodáhattuk Saljapint a Faustban Mefisztóként. Elszédültem már a maskjától, hát még a játékától, hangjától, bravúrajától, kivételes játék-ötleteitől.” Lehetséges volna? Mitől szédült az ifjú Agárdi? Szegeden járt Saljapin, s e tényt még nem tűzte kokárdája mellé a lokálpatrióta büszkeség? Lássuk csak a lexikonokat: hallgatnak. Gyors baráti körkérdés néhány élő lexikonhoz: semmi.

Drága Gábor! Csak nem hagyott cserben számunkra oly kedves memóriád, a mindent megszépítő emlékezés?

Nikolényi István

Helikon könyvesbolt

Újabb könyvüzlettel bővült az Állami Könyvtar-jesztő Vállalat szakosított könyvesbolt-hálózata, a Fókusz: Csütörtökön Budapesten az V. kerületi Sütő utca 2. szám alatti üzlet a Helikon nevet kapta.

A könyvszakma legfiatalabb kiadója, a Helikon ez év januárjában kezdte meg működését. A könyvműhely feladata művészi kivitelű tömegkönyvek, bibliofil kiadványok készítése, a könyvritkaságokat gyűjtők igényeinek kielégítése, külföldi és hazai irodalmunk jeleseinek igényes, szép kivitelű megjelentetése. A Helikon könyvesbolt vállalkozik a kiadó könyveinek népszerűsítésére, ezért is kapta azt a nevet. A könyvesboltban a legteljesebb választékban kínálják majd a Helikon-könyveket, sőt lesznek olyan speciális bibliofil, kis példányszámban megjelenő kiadványok, amelyeket csak itt árusítanak.

Temp'om-helyreállítás

Helyreállították az Ormánság egyik legszebb műemlékét: a festett kazettás adorjási református templomot. A csaknem másfélszáz éves, kívül belül felújított épületet Szigetvári János Ybl-díjas építész, a rekonstrukció tervezője mutatta be és nyitotta meg csütörtökön az érdeklődők számára. Az Országos Műemléki Felügyelőség szakemberei restaurálták és konzerválták a szöszék, a karzat és a padok kazettáit, valamint a falborításokat.

Az Ormánság híres festett kazettás református templomainak megmentésére, helyreállítására évek óta milliókat áldoz az Országos Műemléki Felügyelőség és a Baranya megyei tanács.